

LITERATUUR EN KUNST

Discussie.

Mijnheer de Hoofdredacteur,

Naar aanleiding van het artikel „Leiding noodig” van Rudolf van Reest in No. 9 van De Reformatie, dat mij eerst heden in handen kwam, acht ik het wenschelijk het volgende ter kennis te brengen van de lezers van uw blad.

1. dat ondergeteekende geen „hoofdredacteur” maar „eindredacteur” van Opwaartsche Wegen is (een zuiver ADMINISTRATIEVE functie dus, die door mij strikt als zodanig wordt uitgeoefend).

2. dat het derhalve onjuist is conclusies te trekken als de heer Van Reest in het onderhavig geval doet.

3. dat Opwaartsche Wegen steeds open heeft gestaan en nog steeds openstaat voor medewerking van Gereformeerde zijde.

4. zoodat het ontbreken van „voorlichtende artikelen” van Gereformeerde zijde niet aan de redactie van Opwaartsche Wegen kan worden verweten.

5. dat C. Rijnsdorp reeds lang geleden uitgenodigd werd deel uit te maken van de redactie van O. W., doch dat hij aan deze uitnodiging geen direct gevolg kon geven door zijn werkzaamheden aan zijn roman Eldert Holter.

6. dat Rijnsdorp na de voltooiing van zijn werk opnieuw uitgenodigd werd zitting te nemen in de redactie.

7. dat Rijnsdorp deze uitnodiging thans heeft aanvaard en derhalve met ingang van den nieuwen jaargang ons zijn zeer gewaardeerde medewerking zal verleen.

8. dat het sub 5—7 genoemde derhalve wel een eenigszins ander beeld van de situatie geeft dan door den heer Van Reest wordt voorgesteld.

9. dat ondergeteekende, eenigen tijd vóór het verschijnen van het artikel van den heer Van Reest, EEN PERSOONLIJK ONDERHOUD MET HEM HEEFT GEHAD, WAARBIJ DE ZAKELIJKE ZIJDE VAN DE IN HET ARTIKEL BESPROKEN KWESTIE IS BEHANDELD EN WAARIN O.A. het sub 1—4 genoemde onder oogen is gezien met

als resultaat, dat de heer Van Reest zeide TEN VOLLE BEVREDIGD heen te gaan.

10. dat ondergeteekende de dubbelzinnige houding van den heer Van Reest in casu gaarne aan het oordeel van de lezers overlaat.

Indien de heer Van Reest in het kamp der Protestantse Jongeren een splitsing forceeren wil tusschen Gereformeerden en niet-Gereformeerden, dan zal hij daartoe zich van een andere wijze van argumenteeren moeten bedienen dan die, welke hij thans in toepassing brengt en dan zal hij moeten beginnen met zaken en personen streng te scheiden.

Met de meeste hoogachting,

ROEL HOUWINK.

Gaarne maakt ondergeteekende gebruik van de door de Redactie van dit blad geboden gelegenheid het schrijven van Roel Houwink van een paar aantekeningen te voorzien.

Veel behoeft er niet gezegd te worden, want de heer Houwink gaat op geen enkel punt van mijn artikelen in. Wat hij zegt gaat volkomen langs hetgeen ik beweerd heb heen.

Inderdaad zijn de punten 1—4 o.m. door ons persoonlijk besproken en heeft dit gesprek althans in zoverre verhelderend gewerkt, dat ik te weten ben gekomen, dat de heer Houwink geen medewerking aan Opwaartsche Wegen van Gereformeerde zijde tegenstaat. Dat is dan het „ten volle bevredigd heengaan”, zooals de heer Houwink zegt. Maar over deze zaak heb ik het in mijn artikelen ook niet gehad, en dus is de opmerking van den heer Houwink niet anders dan een slag in de lucht. Ik heb geen critiek uitgeoefend op Opwaartsche Wegen omdat anderen er niet in schrijven, maar dit blad ondiensig voor ons gereformeerde leven genoemd, omdat de heer Houwink er wel in schrijft en er zijn stempel op plaatst. Of hij dat nu als hoofd- of eindredacteur of als gewoon redacteur doet, doet verder niets ter zake. Wie den inhoud van Opwaartsche Wegen trouw nagaat, weet dat het blad zich in dienst gesteld heeft van de dialectische theologie.

En nu moet de heer Houwink niet zeggen, dat ik een „splitsing in het kamp der Protestantse Jongeren forceeren wil tusschen Gereformeerden en niet-Gereformeerden”, want die splitsing is er gelukkig, die is er geweest zoolang er Gerefor-

meerden en niet-Gereformeerden geweest zijn.

Waar het mij om te doen is, is te voorkomen, dat menschen als de heer Houwink die in bladen van allerlei richting hun medewerking geven (van dubbelzinnige houding gesproken!) en in de vrijzinnige pers scherp afgeven op wat ons als Calvinisten lief en dierbaar is (zie mijn artikelenreeks — waarom gaat de heer Houwink daar niet op in?) in onzen kring leiding zouden moeten en willen geven. Dat wijzen op dit gevaar door mij geen slag in de lucht is, maar dringende noodzakelijkheid, bewijst hetgeen ik in mijn artikelenreeks heb aangevoerd; bewijst het ingezonden stuk, dat zeer kort geleden in DE STANDAARD stond, en waarin bij de redactie van DE STANDAARD geprotesteerd werd tegen het opnemen van artikelen van den heer Houwink in dit blad, dat de dialectische theologie principieel bestrijdt op zijn voorpagina's, bewijst tenslotte méér dan iets anders, wat in het laatst verschenen nummer van Opwaartsche Wegen stond naar aanleiding van een waarschuwing in het Gereformeerd Jongelingsblad tegen het jongste boek van Van Randwijk. Ik wil hier in 't kort nog iets van zeggen.

In de rubriek „Van het parlementaire erf” schrijft iemand waarschuwend tegen dit boek, en zegt daarbij dat Van Randwijk onlangs op een conferentie van christelijke litteratoren gezegd heeft, dat hij eens zou doen zien hoe dr Karl Barth moet vertaald worden in een roman.

Welnu, ik was blij, dat het Geref. Jongelingsblad hier het sein op onveilig gezet heeft. Bij de bespreking van dit boek in De School met den Bijbel (waar ik dat toch zeker verwacht zou hebben) is dat helaas niet gebeurd — een bewijs temeer hoe noodig het is dat we gereformeerde voorlichting krijgen!

Maar Opwaartsche Wegen — waar de heer Houwink eindredacteur van is — toont zich verwoed om de waarschuwing in het Gereformeerd Jongelingsblad en wijst op de noodzakelijkheid, dat er een commissie in het leven geroepen wordt om meer „intensief oneerlijke en onwaardige kritiek te kunnen bestrijden.”

Het is nota bene op het duitse regime af!

En dan zegt de heer Houwink: „dat Opwaartsche Wegen steeds open heeft gestaan en nog steeds openstaat voor medewerking van Gereformeerde zijde”.

psychische hygiëne overziet, zal het geen verwondering meer wekken welke uiteenlopende onderwerpen door de beoefenaars van geestelijke volksgezondheid in studie zijn genomen, noch zal men vreemd opzien bij het hooren van wat praktisch door hen is gedaan.

Zoo zijn, om met de Ned. Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid te beginnen, op haar vergaderingen en landdagen de volgende onderwerpen in betrekking tot de psychische hygiëne behandeld: de beteekenis der krankzinnigenwet, Opvoeding, Drankbestrijding, Opleiding van maatschappelijke werkers (sters), het Beroep, Eugenetiek, de School, het Gesticht, de Psychiatrie in de spreekkamer, de Psychologie van het kind, de oorzaken van anti-social gedrag bij kinderen, voor- en nazorg van geesteszieken, gezinsverpleging van zenuw- en zielszieken, zwakzinnigheid, psychopathie, kindercriminaliteit, moeilijk opvoedbare kinderen, kinderverwaarloozing, het onderwijs, de schoolarts, puberteitspsychologie, onmaatschappelijkheid van de jeugd, voogdijraad, kinderoplicht, kinderrechter, kinderwetten, reclasseering en jeugdbescherming.

De R.-K. Charitatieve Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid besprak op haar vergaderingen en landdagen, in brochures en radiolezingen de volgende vraagstukken: ontwikkeling der geestelijke volksgezondheid, organisatie der charitatieve vereenigingen voor geestelijke volksgezondheid, milieu, arbeid, sport, kinderbescherming, moeilijk opvoedbare kinderen, jeugdercriminaliteit, zedelijke vorming der abnormale jeugd, zwakzinnigenzorg, psychopathologia pastoralis⁸⁾, geneeskundig onderzoek vóór het huwelijk, het Wit-Gele Kruis, psychiatrie, misdaad, rechtspraak, ontwikkeling der seksualiteit bij het kind, huisgezin, buitengewoon onderwijs, sterilisatie, zorg voor het spraakgebrekige kind, sociale nazorg, gezondheidszorg, zorg voor de ongehuwde moeder, crisis en zenuwlijden, schoolarts, onderwijs, godsdienst, persoonlijkheidsontwikkeling, zielszorg voor psychopathen, gewetensvorming, heroepskeuze, huwelijksvoorlichting, padvinderij, psycho-analyse en individual-psychologie.

Practisch was zij vooral organisatorisch werkzaam door het bijeenbrengen van de verschillende in haar vereenigde instellingen en het doen instellen van provinciale commissies voor geestelijke volksgezondheid door het Wit-Gele Kruis. In 1932 kwam de Stichting voor Paedologische Instituten⁹⁾ te Nijmegen tot stand. Zij begon den bouw van een paedologisch instituut, opende een adviesbureau

8) Hieronder verstaat men wat de geestelijken van de leer der zielsziekten behooren te weten.

9) Een paedologisch instituut strekt zijn zorgen uit over alle kinderen en jeugdigen (tot ongeveer 18 jaar), bij wie zich in de opvoeding moeilijkheden voordoen.

POPULAIR WETEN — SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Geestelijke volksgezondheid.

XII.

Theoretische en praktische arbeid.

Hoe hebben nu — en daarmee beëindigen wij deze artikelenreeks — de verschillende vereenigingen voor geestelijke volksgezondheid de taak, die zij zich voor oogen stellen, tot nog toe ten uitvoer gebracht? En dan moet het antwoord luiden: op velerlei manieren en onderscheidene wijzen. Alvorens dit echter aan te toonen dienen twee opmerkingen vooraf te gaan.

Vooreerst deze opmerking, dat een vereeniging voor geestelijke volksgezondheid niet in de eerste plaats de roeping heeft om zelf handelend op te treden. Hiermede wordt bedoeld, dat zij niet zelf aan het verplegen gaat of psychiatrische afwijkingen diagnosticeert of gestichten bouwt of ambulansen aanstelt voor de nazorg, e.d. Haar voornaamste taak is en blijft voorlichting en leiding te geven bij de beantwoording van vragen, die de geestelijke volksgezondheid betreffen. Verder dient zij die personen en inrichtingen, welke op dit terrein praktisch werkzaam zijn, op hun roeping te wijzen en hun materiaal te verschaffen, dat zij zelf door studie en inzicht verkregen heeft. Uit den aard der zaak hebben de religieuze vereenigingen bovendien nog de taak het licht van haar beginsel over dit gebied te laten schijnen. Voorts zal een vereeniging voor geestelijke volksgezondheid af en toe genoodzaakt zijn zelf praktischen arbeid op dit terrein ter hand te nemen, bijv. het bevorderen van de oprichting, eventueel zelf oprichten, van consultatie-bureaux voor moeilijke kinderen, het ter hand nemen van de opleiding van speciale werkers of werksters op psychisch-hygiënisch gebied, het financieel steunen van inrichtingen, die op dit terrein werkzaam zijn, en zoo meer.

Een tweede opmerking betreft de oorzaken, waardoor de gezondheid van het volk in geestelijk opzicht gestoord wordt. De mensch verkeert in een toestand van geestelijke gezondheid, wanneer hij geestelijk in evenwicht is.¹⁾ Bij stoornissen van dit evenwicht (of abnormale moeite dit evenwicht te handhaven) is de mensch geestelijk ongezond en heeft men met zenuwlijden in den meest ruimen zin van het woord te maken. Deze geestelijke onevenwichtigheid kan door zeer uiteenlopende oorzaken ontstaan. Zooals uit onderstaande indeeling zal blijken, zijn de factoren, die geestelijke onge-

zondheid veroorzaken, deels van fysieke of moreelen, deels van individueelen of collectieven aard.

Als eerste groep van factoren, die tot storingen der psychische gezondheid kunnen voeren, zouden wij willen noemen de groep der lichamelijke ziekten, die haar invloed op de hersenen en daarmee op de psyche uitoefenen. Hiertoe behooren de hersendefecten, die tot idiotie en epilepsie aanleiding kunnen geven; de zoo gevreesde encephalitis of hersenontsteking, welke o.m. zwakzinnigheid en karakterdegeneratie in den vorm van psychopathie ten gevolge kan hebben; de syphilis met de beruchte dementia paralytica²⁾ als naziekte; nieraan- doeningen; suikerziekten; om slechts de voornaamste te noemen.

Een tweede groep van factoren, schadelijk voor de geestelijke volksgezondheid, vormen de z.g.n. exogene vergiften, waarvan alcohol, opium, morphine en cocaine de belangrijkste zijn.

Als derde schadelijk agens is voorts te noemen de erfelijke belasting. Tot de in meerdere of mindere mate erfelijke zenuw- en zielsziekten behooren o.a. de epilepsie³⁾ (erfelijke belasting plm. 10—50 pCt.), de chorea van Huntington⁴⁾ (plm. 50 pCt.), dementia praecox⁵⁾ (plm. 10—50 pCt.) manisch-depressieve psychose⁶⁾ (plm. 30—60 pCt.) en zwakzinnigheid⁷⁾ (plm. 25—50 pCt.).

Tot de vierde, tevens grootste, groep van factoren, die tot afwijkingen der psychische gezondheid kunnen leiden, behooren de z.g.n. psychogene factoren. Hieronder worden verstaan inwerkingen van momenten als psychische conflicten — onjuiste verhouding van het kind tot de ouders, slechte verstandhouding van vader en moeder, beroeps-moeilijkheden, godsdienstige moeilijkheden, e.d.; overbelasting — door zorgen, te veel werk of te zwaren arbeid; schadelijkheden, die uitgaan van fouten in het onderwijs, onjuiste rechtspleging, sociale misstanden (zooals werkloosheid, onverantwoordelijke agitatie) en fouten door menschen individueel gemaakt in de uitoefening van hun beroep (predikanten, medici, juristen, enz.). Voorts kunnen hiertoe gerekend worden stoornissen in de harmonische samenstemming van het driftleven en het geestesleven — enerzijds door gebrekkige ontwikkeling van het driftleven of door overprikkeling, anderzijds door overgevoeligheid van het geestesleven of door zwakte, bijv. in het beteugelen der zinnelijkheid — en de verderfelijke invloed uitgaande van bioscoop, dancing en literatuur, in sommige gevallen ook van sport, pers en radio.

Als men al deze schadelijke factoren voor de

2) Slepande stompzinnigheid gepaard gaande met verlammingverschijnselen.

3) Vallende ziekte.

4) Erfelijke St Vitusdans.

5) Puberteitszwakzinnigheid.

6) Circulaire krankzinnigheid.

7) Onderscheiden in idiotie, imbecilliteit en debiliteit.

1) P. A. F. van der Spek: Crisis en Zenuwlijden. Geschr. van de R. K. Charitatieve Vereeniging voor geestelijke volksgezondheid, blz. 3.

Jawel, „Het is een opgejaagd, van Gereformeerde alles van Wanneer dan maar wat ons Ge dan mag en naast staan Wij bedoe

GEES

(Alle in Ds D.

Het Avon door de w en bloed v

De eerst hebben is gemeensch tus en hoe

Wat Ca hierop nee God Zel Hij heeft l

Datzelfd menscheij

Zoo kor woont in l

Wannee komt dan gemeensch

Die gem is vrucht

Die gem dezelfde G in ons.

Door h gevoed w hierin, d vrucht

voor opv schappelij een cursu lijke hygi

De Ne volksgezoz conferenti genomen: taak voor dividu en dom; Eug de bekeer reclasseer zinsverple het verwi

Met stei bureaux Veenenda gen, Heer doorn, 's eerste ac Ned. Her zieken, hu gen, het v voor de v te Haarle eeniging

voor gezi „Spreeku heden” g leven ger de Veree

De Ver op Geref ringen en en princ de eugen kunde; d het huwe en gebedj

jaren (lic godsdiene neurotisc

Practis Amsterda psychopa lorene” i sche inri

Zuidlaren zinsmoel zij consu „Wolthe

Ermelo.

Deze t rijke sch zeer dub

terrein d